

Осма научна сесия на Българското геологическо дружество „Геология и минерални суровини на Родопския масив“

От 21 до 24 септ. 1988 г. в Смолян се състоя поредната научна сесия на Българското геологическо дружество, посветена на проблемите на геологията и минералните суровини на Родопския масив. В сесията взеха участие близо 300 специалисти от геологопроучвателни и миннодобивни организации, научни институти и висши учебни заведения, а също така и представители на УНР и ЧССР.

В резултат на изнесените 71 доклада (пле-нарни, секционни и стендови) сесията констатира:

— постигнати са значителни успехи в проучването на геоложкия строеж, веществения състав и металогенията на Родопите. Проучени и въведени в експлоатация са редица находища на оловно-цинкови и полиметални руди, неметални изкопаеми, строителни материали и термоминерални води. Установените съществени запаси от оловно-цинкови руди и съпътстващите ги благородни и разсеяни метали осигуриха бързото възходящо развитие на националната оловно-цинкова промишленост след 1950 година.

— усиленият добив и навлизането на минните работи в дълбоките и по-бедни нива на находищата доведе до чувствително влошаване на качеството на суровинната база за производството на олово и цинк. Подобряването на ефективността на този отрасъл зависи до голяма степен от откриването, проучването и съвременното въвеждане в експлоатация на находища с по-високи съдържания на полезните компоненти и от създаването на нови технологии за усвояване на нискосортни руди.

Откриването на нови богати находища обаче става все по-трудно поради високата степен на геоложка проученост на Родопите. Това налага ангажирането на значителни материални и особено на интелектуални ресурси в прогнозния, търсещия и проучвателния процес.

— много от установените полезни изкопаеми са комплексни, като една част от компонентите им не се оползотворява поради несъвършени взаимнообвързани геоложки и технологични решения.

След оживени дискусии върху поставените проблеми участниците в сесията препоръчаха:

1. Да продължи с усилен темпове прогнозирането, търсенето и проучването на тези

плезни изкопаеми, за откриването на които съществуват реални предпоставки. На тази основа, както и чрез въвеждането в експлоатация на неактивните запаси на някои находища да се подобри значително качеството и количеството на минерално-суровинните ресурси на Родопите.

2. Приоритетни обекти при по-нататъшните изследвания да бъдат оловно-цинковите и редкометалните арудявания с оглед количеството и качеството на приръста от руди да изпреварват интензивния рудодобив и ефективно да заменят излизащите експлоатационни мощности. За целта да бъдат проверени и някои нови концепции, например за слоистия алохтонен строеж на Родопите и възможните екрани на рудособразуването.

3. С ускорени темпове да се извършат работи по разкриването на нови залежи от благородни, редки и разсеяни елементи в самостоятелни или комплексни находища. Да се преоценят по отношение на тези елементи някои проучени или проучвани сега находища на цветни метали. Да се насочат усилията и към златоносни и други разсипи с възможности за едновременното им използване като инертни материали.

4. Да се извършат целенасочени изследвания за намиране и проучване на волфрамови и молибденови руди, дистен и графит, флуорит, алунити и кварцити, перлити, zeолити, ултрабазити, югелирен силициев двоукис, тюркоаз, берил и други скъпоценни и полускъпоценни камъни, рутил, каолинит-халуазитови и бентонитови глини, облицовъчни материали, минерални и термоминерални води. Сериозно внимание при това следва да се отделя на технологичните проблеми, от успешното решаване на които зависи икономическото значение на изброевите суровини, голяма част от които са нетрадиционни за нашата страна.

5. При регионалните геоложки изследвания следва да бъдат прецизирани съществуващите и обосновани идеите за нови концепции за геоложкото, металогенното и хидротермичното развитие на Родопите. Съществена роля трябва да имат литологостратиграфските обобщения, базиращи се на представителни типови разрези, задълбочените петрографски изследвания на скалните комплекси и техните епигенетични изменения, на минералния и елементния състав

на полезните изкопаеми, на хидротермалните рудообразователни и топлмасообменни процеси. Да се разшири приложението на методите на изотопната геология.

6. За опознаване на геоложкия строеж на земната кора в Родопите и откриване на дълбокозалегнали находища на полезни изкопаеми е необходимо да се разширят регионалните и сензичните изследвания и дълбокото структурно и параметрично сондиране, а също така изучаването на газовия, елементния и изотопния състав на съвременните хидрогеотермични източници като обекти на информация за дълбочинни структури и процеси.

7. Да се усъвършенствуват средно- и едромасабните металогеннопрогнозни изследвания в основните рудни райони и полета и най-перспективните за откриване на нови находища на полезни изкопаеми територии в Родопите. Да се подобри и оптимизира геоложката и геофизичната методика (в комплекс) за търсенето на находища на цветни, благородни и други метали, също и на хидротермични находища. По-широко да се използва компютърната техника при решаването на прогнозни, геологостатистически, геолого-икономически и други задачи.

8. Решаването на поставените на сесията проблеми да стане чрез обединяването на научния потенциал в страната в неразривна връзка със специалистите, работещи на геологопроучвателните обекти.

Да се използва като най-ефективна форма междуведомственият програмно-целеви колектив.

9. Всеки 5 години Българското геологическо дружество да провежда срещи на научните и производствените геоложки среди във връзка с геоложкия строеж и полезните изкопаеми в Родопите. Да се обърне особено внимание на тематичните полски геоложки симпозиуми, като средство да бъдат дискутирани на терена възлови въпроси. Да се засили сътрудничеството с геолозите от съседни страни, имащи отношение към Родопите.

След докладите и дискусиите около тях бяха проведени научни екскурзии по два маршрута. Участниците в екскурзията имаха възможност да се запознаят с факти и съображения на отделни изследователи (Р. Иванов, Ж. Иванов, Б. Манева, С. Кестебеков) относно наличието на дълбочинен навлак в района на Ерморечието, на алпийски седименти (горна креда) в навлачни зони при рудниците „Г. Палас“ и „Джурково“, а също така и за строежа на оловно-цинкови орудявания в по-особена структурна обстановка (в олистронни материали) при с. Момчиловци, на голяма дълбочина в ефузивите от северната част (Г. Брестово на Спахийското рудно поле и други).

Обсъжданията върху конкретните разкрития показваха, че лансираните нови идеи за алотонния тектонски строеж на Родопите се нуждаят от допълнителни доказателства.

По време на научната сесия беше проведено общо събрание на Българското геологическо дружество. В отчетния доклад за дейността на

дружеството от май 1986 до септември 1988 г. бяха отбелязани следните моменти:

1. Численият състав на дружеството е вече 1200 души, обединени в 40 клона в София и страната, а тематично — в 13 научни секции и Комисия по опазване на геоложките забележителности. Най-активни са клоновете при СО „Редки метали“ (П. Петров), ПГП и ГК — София (Л. Недялкова), ГПП — Варна (М. Вавилова), ГПП — Михайловград (П. Митов), ГПП — Ямбол (П. Петров), ГПЛИ — София (К. Дончева), ТМОК „Бургаски медни мни“ (Ил. Бонев), „Минпроект“ (П. Бонев), ИПМ (Ж. Дамянов). Най-дейни са секциите: Палеонтология и стратиграфия (Д. Тронков), Седиментология (Ив. Начев), Геотектоника (Ст. Московски), Редки метали (П. Петров), Рудни изкопаеми (М. Желязкова-Панайотова), Нерудни изкопаеми (М. Андреевич).

2. Научните прояви са били твърде разнообразни и съдържателни. Проведени са две научни сесии, посветени на геологията и минералните суровини на Странджа—Сакар и Родопите. На сесиите бяха изнесени и обсъдени над 150 доклада и приети препоръки за бъдещите научни и приложни изследвания в тези региони. В секциите бяха изнесени беседи на съвременни теми от геотектониката, литологията и стратиграфията, полезните изкопаеми, понякога с участието на чуждестранни специалисти. Организиран бяха и полски симпозиуми („Побитите камъни“ — Варна, „Юрската система“ — Западна България и др.). Проведени са над 20 научнопрактически конференции, симпозиуми, семинари, квалификационни курсове — самостоятелно или съвместно с други организации. Особено постоянно е сътрудничеството в Комитета по геология и неговите подразделения. Много от членовете на дружеството участваха в обсъждането на въпросите около геологията на редките метали и нерудните изкопаеми, методите за търсене на минерални суровини, състоянието и проблемите на търсенето и проучването на полезни изкопаеми на територията на ГПП — София, околорудните изменения на скалите като насочващ признак за търсене на минерални суровини, достоверността на геоложкото опробване, металогенията на Западното Средногорие и Източните Родопи, възможностите за интензивно усвояване на серпентинизирани ултрабазити и свързаните с тях минерални суровини, земетресенията в Търновско и Търговишко, опазването на природната среда при експлоатацията на полезните изкопаеми и др.

Апелът, който беше разпространен на Първия конгрес на българските геолози, е превърнат в реалност — създаден е музеят „Земята и хората“, една голяма придобивка за историята и бъдещето на родната геология.

Дейността на Комисията по опазването на геоложките забележителности бе насочена, от една страна, към препращането на „Побитите камъни“ в резерват, а от друга — към инвентаризацията на около 400 геоложки феномена.

Денят на геолога (първата неделя на юни) бе отбелязван с научни екскурзии — по Искър-

ското дефиле и в Централното Средногорие (Асарел, Челонеч).

Активизирани са връзките с чуждестранни геоложки дружества. В края на 1986 г. бе проведен II полевия симпозиум на Френското и Българското геологическо дружество. Нашите геолози посетиха редица обекти в планините Юра, Алпи и Пиренеи и имаха възможност да направят тектонски, стратиграфски и петроложки корелации с българските земи. Подписани са договори за пряко научно сътрудничество с Унгарското геологическо дружество и геологическото дружество на ГДР. Осъществени са първите взаимни размени на специалисти с тези дружества.

3. Основа на печатната дейност е „Списание на Българското геологическо дружество“, чийто тираж е нараснал на 1400 бр. Тематиката на публикуваните в него материали е разнообразна, а характерът им е повече с приложни тенденции. За съжаление почти липсват статии, които да се открояват с някакво по-особено и по-оригинално фундаментално значение. По-важни публикувани материали са все пак тези от I конгрес на българските геолози, за геотермичното поле на България, ревизията на въведените до 1985 година български официални литостратиграфски единици, свързани с юрската система, за мястото на България в Алпийската система и др.

През отчетния период излезе от печат сборникът „Достижения на българската геология“ с доклади, изнесени на XXVII международен геоложки конгрес в Москва. Ежегодно се издава и в. „Хемус“.

Дружеството поддържа кингообменни връзки с 231 средни организации зад границата ни.

4. Финансовото състояние на дружеството е добро. Съществена роля за положителния финансов баланс има постоянната финансова подкрепа на Комитета по геология и неговите подразделения, частично и на СО „Редки метали“.

След разискванията върху отчетния доклад бяха очертани някои по-важни насоки на дейността на дружеството, както следва:

1. Да се започне подготовката за провеждането на II конгрес на българските геолози, който да бъде проведен в София през септември 1989 г., един ден преди конгреса на Карпатско-Балканската геологическа асоциация. Същевременно като съорганизатор дружеството да окаже активно съдействие при организиране на конгреса на КБГА.

2. Клоновете и секциите да активизират своята дейност.

3. Задълбочаване на сътрудничеството със Съюза на научните работници в България, главно с герлого-географската му секция.

4. Подновяване на връзките с КОПС във връзка с по-нататъшни координирани действия по опазване на геоложките феномени.

5. Укрепване на контактите с дружествата на Франция, УНР и ГДР съгласно подписаните споразумения и подготовката и подписването на такива с дружества от СССР, ЧССР, Гърция, Австрия.

6. Ускоряване подготовката на „Алманах на Българското геологическо дружество“.

*ст. н. с. к. г. м. н. Михаил Стайков,
председател на Българското
геологическо дружество*

Българските геолози чествуват 100-годишнината на Софийския университет

Тази година Софийският университет „Климент Охридски“ навърши първото си столетие. То бе тържествено отпразнувано от цялата българска културна общественост, а отделните негови факултети изложиха постиженията си в научни конференции.

Конференцията на Геолого-географския факултет се състоя на 14 юни. Тя бе открита с встъпително слово от доц. П. Петров и приветствие от директора на Единния център по науките за Земята при БАН чл.-кор. проф. Кирил Мишев. На пленарно заседание на специалност Геология чл.-кор. проф. Тодор Николов обстойно се спря на въпроса „Развитие на геологическите науки в Софийския университет“, след което заседанието продължи по секции.

В секция Геология най-голям интерес предизвикаха темите „Основни принципи на тектонското райониране на територията на България“,

„Въглищни провинции в България“ и „Палеонтологията и стратиграфията на прага на XXI век“. По първата от тях на основата на системния подход, приложим при статичните, динамичните и ретроспективните геологически системи, Живко Иванов формулира принципите на специализация, целесъобразност, съразмерност и еднаквост (на описанията) при тектонското райониране. Във втората тема Георги Шишков разви и задълбочи постановките си, публикувани във „Въглища и въглищни басейни в България. Библиография 1982—1984“, 1986. Според Тодор Николов близките перспективи за развитие на палеонтологията са в областта на малкоизследваните досега макро- и особено микрофосилни групи, а на стратиграфията — във всеотстранното изучаване на организмите съобщества и приложението на нови методи (магнитостратиграфски, сейзмостратиграфски и др.).